سُورَةُ ق (مَكيّة)

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

قٓۚ وَٱلۡقُرۡءَانِ ٱلۡمَجِيدِ ١ چەند پیتێک لەسەرەتای هەندێ لەسوورەتەکانی قورئاندا هاتوون ژمارەیان (١٤)
پیتە، نیوەی کۆی پیتەکانی زمانی عەرەبین، بۆ سەلماندنی (اعجاز) و مەزنی و گرنگی قورئان کەلەتوانای هیچ
کەسدانیە بەو پیتانە کتێبێکی ئاوا بێوێنە دابنێت بەرادەیەک هەتا هەموو گرۆی ئادەمیزاد و پەری کۆ ببنەوەبۆ
ئەو مەبەستە، بێگومان چەندەها نهێنی تریشی تیایە، زاناکان لەهەندێکی دواون، هەندێکیشیان وتویانە :هەر
خوا خۆی زانایە بەنهێنی ئەو پیتانە. سوێند بەم قورئانە کەخاوەنی ڕێز و شکۆمەندی یە (تۆ ئەی محمد ﷺ)
نێردراوی لەلایە خواوە). بَلۡ عَجِبُوٓاْ أَن جَآءَهُم مُّنذِرٞ مِّنۡهُمۡ فَقَالَ ٱلۡكَٰفِرُونَ هَٰذَا شَيۡءٌ عَجِيبٌ ٢
خەڵکی، باوەڕیان نەکرد، بەڵکو سەرسام بوون لەوەی کەیەکێک لەخۆیان نێردراوە تا دایان بچڵەکێنێت و
بێداریان بکاتەوە، جا کافران وتیان: ئەمە شتێکی سەیرو سەرسوڕهێنەرە، بۆیە وتیان: أَءِذَا مِتۡنَا وَكُنَّا تُرَابٗاۖ
ذَٰلِكَ رَجۡعُۢ بَعِيدٞ ٣ ئایا کاتێک مردین و بووینە خاک زیندوو دەبینەوە؟! دوای مردن گەڕانەوە ئەستەمە!
(پەروەردیگاریش لەوەڵامیاندا دەفەرموێت): قَدۡ عَلِمۡنَا مَا تَنقُصُ ٱلۡأَرۡضُ مِنۡهُمۡۖ وَعِندَنَا كِتَٰبٌ حَفِيظُۢ ٤
بەڕاستی ئێمە زانیوومانە کاتێک کەمردن، زەوی چۆن بەرەبەرە لاشەیان دادەرزێنێت و دەیکاتەوە بەخاک، ئێمە
تۆمارگەی تایبەتیمان هەیە، کە هەموو شتێکی تێدا تۆمارە و هیچ شتێک لەبارنی ئەوانەوە لە ئێمە شاراوەو بزر
نیە. بَلۡ كَذَّبُواْ بِٱلۡحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمۡ فَهُمۡ فِيٓ أَمۡرٖ مَّرِيجٍ ٥ بەڵام ئەمانە دژی ڕاستین و بڕوایان پێ نەهێناوە
کاتێک بۆیان هات، بەهۆی ئەوەوە ئەوانە لەسەرگەردانی و سەر لێ شێواوییەکی ئاڵۆزدا دەژین (هەر ڕۆژەی
قسەیەک دەکەن). أَفَلَمۡ يَنظُرُوٓاْ إِلَى ٱلسَّمَآءِ فَوۡقَهُمۡ كَيۡفَ بَنَيۡنَٰهَا وَزَيَّنَّٰهَا وَمَا لَهَا مِن فُرُوجٖ ٦ ئایا
ورد نەبوونەتەوە لەو ئاسمانەی کەبەراسەریانەوەیە :چۆنمان دروست کردووەو ڕازاندوومانەتەوە بە جۆرێک هیچ
کەم و کووڕی و کەلێنێکی تێدا نی یە؟! وَٱلۡأَرۡضَ مَدَدۡنَٰهَا وَأَلۡقَيۡنَا فِيهَا رَوَٰسِيَ وَأَنۢبَتۡنَا فِيهَا مِن كُلِّ زَوۡجِۭ
بَهِيجٖ ٧ هەروەها زەویمان ڕاخستووەو بڵاومان کردۆتەوە و کێوو کێومان لەسەری دامەزراندووەو لەهەموو
جۆرە ڕووەکێکی جوان و ڕازاوەمان تیادا رواندووە. تَبۡصِرَةٗ وَذِكۡرَىٰ لِكُلِّ عَبۡدٖ مُّنِيبٖ ٨ ئەمانە هەر
هەمووی بۆ ڕۆشنکردنەوەی دڵ و یادخستنەوەیە بۆ هەموو ئەو بەندانەی کەبەلای ئێمەدا دێنەوە و ڕەزامەندی

ئێمەیان مەبەستە. وَنَزَّلْنَا مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً مُّبَٰرَكًا فَأَنۢبَتْنَا بِهِۦ جَنَّٰتٍ وَحَبَّ ٱلْحَصِيدِ ﴿٩﴾ لە ئاسمانەوە
ئاوێکی بەپیت و بەرەکەتمان هەردەم دابەزاندووە جا بەهۆی ئەوەوە چەندەها باخ و دانەوێڵەی ئەو کشتوکاڵانەی
کەدرەو دەکرێن ئەروێنین. وَٱلنَّخْلَ بَاسِقَٰتٍ لَّهَا طَلْعٌ نَّضِيدٌ ﴿١٠﴾ هەروەها دارخورمای قەشەنگ و بڵند
سەری هەڵدا، کە هێشووە خورمای جوان و لەسەر یەک و ڕیزکراو دەگرێت. رِّزْقًا لِّلْعِبَادِ ۖ وَأَحْيَيْنَا بِهِۦ بَلْدَةً
مَّيْتًا ۚ كَذَٰلِكَ ٱلْخُرُوجُ ﴿١١﴾ ئەمەش بۆ ئەوەی ببێتە ڕزق و ڕۆزی بۆ بەندەکان... هەر بەو ئاوو بارانەشوێنە
مردووەکان زیندوودەکەینەوە، هەر ئاوەهایش لە دوای مردن ئێوە لەخاک دێنە دەرەوە. كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ
نُوحٍ وَأَصْحَٰبُ ٱلرَّسِّ وَثَمُودُ ﴿١٢﴾ پێش ئەمانیش، قەومی نوح، پێغەمبەرەکەیان بەدرۆ زانی... هەروەها خاون
بیرەکان و هۆزی ثمود یش. وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَٰنُ لُوطٍ ﴿١٣﴾ هەروەها قەومی هود و فیرعەون و براکانی لوط،
(واتە: قەومەکەی). وَأَصْحَٰبُ ٱلْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ ۚ كُلٌّ كَذَّبَ ٱلرُّسُلَ فَحَقَّ وَعِيدِ ﴿١٤﴾ خاوەن باخە چڕەکان
و قەومەکەی(تبع- توبع) یش، (کەیەکێک بووە لە پاشاکانی دەوڵەتی حمیەری لە یەمەن)... هەر یەکێک لەوان
باوەڕیان بەپێغەمبەرەکانیان نەکرد، بەهۆی ئەوەوە شایستەی پێشهاتنی هەڕەشەی ئێمە بوون. أَفَعَيِينَا بِٱلْخَلْقِ
ٱلْأَوَّلِ ۚ بَلْ هُمْ فِى لَبْسٍ مِّنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٥﴾ ئایا ئێمە لە سەرەتا و یەکەم جاردا کەئەو خەڵکەمان دروست
کرد ماندوو بووین و گیروگرفت هاتە ڕێمان؟! نەخێر ماندوو نەبووین، بەڵکو ئەوان لەگوماندا بەرامبەر بە
دروست بوونەوەیەکی تازە. وَلَقَدْ خَلَقْنَا ٱلْإِنسَٰنَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِۦ نَفْسُهُۥ ۖ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ
حَبْلِ ٱلْوَرِيدِ ﴿١٦﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە ئادەمیزادمان دروست کردووەو دەزانین چی بەدڵ و دەروونیدا
دێت... ئێمە لەشاڕەگی دڵی لێی نزیکترین. إِذْ يَتَلَقَّى ٱلْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ ٱلْيَمِينِ وَعَنِ ٱلشِّمَالِ قَعِيدٌ ﴿١٧﴾ کاتێک
دوو فریشتە چاودێرەکەی ئادەمیزاد کە لەلای ڕاست و چەپیەوە دانیشتوون، (هەموو گوفتارو کردارێکی تۆمار
دەکەن بەدەزگای زۆر پێشکەوتوو). مَّا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ﴿١٨﴾ هەر قسەیەکی لەدەم
دەردەچێت خێرا چاودێرێکی ئامادە، تۆماری دەکات. وَجَآءَتْ سَكْرَةُ ٱلْمَوْتِ بِٱلْحَقِّ ۖ ذَٰلِكَ مَا كُنتَ مِنْهُ
تَحِيدُ ﴿١٩﴾ ئەی ئینسان، تەنگانەی مردن و ئازارەکانی هات، هاوڕێ لەگەڵ ڕاستییەکاندا، ئەوسا پێت دەوترێت:
ئا ئەوە بەسەرهات و ڕووداوەیە کە خۆتت لێ لادەداو پەنات لێ دەگرت . وَنُفِخَ فِى ٱلصُّورِ ۚ ذَٰلِكَ يَوْمُ ٱلْوَعِيدِ
﴿٢٠﴾ لەوەودوا فوو دەکرێت بەصوردا، ئیتر ئەوە ڕۆژی پێشهاتنی هەڕەشەوو ئاگادار کردنەوەکانە. وَجَآءَتْ كُلُّ

نَفۡسٖ مَّعَهَا سَآئِقٞ وَشَهِيدٞ ﴿٢١﴾ ڕۆژی قیامەت دێت و هەموو کەسێک دوو کەسی لەگەڵدایە، یەکێکیان
دەیگەیەنێت و ئەوەی تریشیان شایەتە بەسەریەوە. لَّقَدۡ كُنتَ فِي غَفۡلَةٖ مِّنۡ هَٰذَا فَكَشَفۡنَا عَنكَ غِطَآءَكَ
فَبَصَرُكَ ٱلۡيَوۡمَ حَدِيدٞ ﴿٢٢﴾ بەیەکەیەکەی بێ باوەڕان دەوترێت: سوێند بەخوا بەڕاستی تۆ لەم بەسەرهاتانەنا
ئاگابوویت و گوێی خۆتت لێ خەواندبوو، ئێستا ئێمە پەردەمان لەسەر چاوەکانت لاداوەو هەموو شتێک وەکو
خۆی دەبینیت و ئەمرۆ چاوەکانت تیژە... وَقَالَ قَرِينُهُۥ هَٰذَا مَا لَدَيَّ عَتِيدٌ ﴿٢٣﴾ فریشتەی هاوەڵ و چاودێری
ڕووە بەپەروەردگار دەڵێت: هەرچی کاروکردەوەی ئەم ئادەمی یە هەیە هەمووی ئەوەتەلای من و یاداشت و
تۆمارم کردووە. أَلۡقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٖ ﴿٢٤﴾ دوای لێ پرسینەوە، خوا فەرمان دەدات بەدوو فریشتەکە
هەرچی کافرو بێ باوەڕێکی سەرکەش و بوغزن هەیە فڕێی بدەنەناو ئاگری دۆزەخەوە... مَّنَّاعٖ لِّلۡخَيۡرِ مُعۡتَدٖ
مُّرِيبٍ ﴿٢٥﴾ ئەوەی کە هەمیشە بەتوندی قەدەغەی هەموو خێرو چاکەیەکی دەکرد، مافی خەڵکی پێشێل دەکرد،
خۆی بەگومان بوو، خەڵکیشی دەخستەگومانەوە.... ٱلَّذِي جَعَلَ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ فَأَلۡقِيَاهُ فِي ٱلۡعَذَابِ
ٱلشَّدِيدِ ﴿٢٦﴾ ئەوەبوو کە هاوەڵ و شەریکی بۆ خوا بەڕەوا دەزانی ...کەواتە ئێوە هەردووکتان ئەو ئادەمی یە
فڕێ بدەنە ناو سزای سەختەوە. ۞ قَالَ قَرِينُهُۥ رَبَّنَا مَآ أَطۡغَيۡتُهُۥ وَلَٰكِن كَانَ فِي ضَلَٰلِۭ بَعِيدٖ ﴿٢٧﴾ هاوەڵە
شەیتانەکەشی پاکانە دەکات و دەڵێت: پەروەردگارا، خۆ من لە خشتەم نەبردووە، من سەرکەشم نەکردووە،
خۆی تاوانبارە، بەڵام خۆی لەنێو گومرایی و سەر لێ شێواویەکی دووردا نقووم بوو بوو. قَالَ لَا تَخۡتَصِمُواْ
لَدَيَّ وَقَدۡ قَدَّمۡتُ إِلَيۡكُم بِٱلۡوَعِيدِ ﴿٢٨﴾ جا ئەو کاتەی شەیتان و ئادەمیزاد لای خوادا دەبێتە کێشەیان، خوا
بێ دەنگیان دەکات دەفەرموێت: شەڕە دەمێ لەلای مندا مەکەن، بەڕاستی من پێشتر هەڕەشەی هاتنی ئەم
ڕۆژەم خستبووە بەرچاوتان و، پێم ڕاگەیاندبوون. مَا يُبَدَّلُ ٱلۡقَوۡلُ لَدَيَّ وَمَآ أَنَا۠ بِظَلَّٰمٖ لِّلۡعَبِيدِ ﴿٢٩﴾ ئیتر
قسەو بڕیاری من ناگۆڕێت و هەڵناوەشێتەوە.... من هیچ کات ستەمکاریش نیم لەبەندەکانم. يَوۡمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ
هَلِ ٱمۡتَلَأۡتِ وَتَقُولُ هَلۡ مِن مَّزِيدٖ ﴿٣٠﴾ ڕۆژێک دێت بە دۆزەخ دەڵێین: ئایا پڕ بوویت؟ ئەویش لەوەڵامدا
دەڵێت: ئایا کەسی تر ماوەخەڵکی زیاتر نیە؟! وَأُزۡلِفَتِ ٱلۡجَنَّةُ لِلۡمُتَّقِينَ غَيۡرَ بَعِيدٍ ﴿٣١﴾ لەولایشەوە بەهەشت
نزیک خراوەتەوە لە خواناس و پارێزکارو باوەڕداران، بێ ئەوەی دوور بێت لێیان، دەوترێت... هَٰذَا مَا
تُوعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٖ ﴿٣٢﴾ ئەمە ئەو بەڵێنە بوو پێتان درابوو، بۆ هەموو ئەو کەسانەی کە زۆر تەوبەکارو

خۆپارێزن لەگوناهو نافەرمانی خوا . مَّنۡ خَشِيَ ٱلرَّحۡمَٰنَ بِٱلۡغَيۡبِ وَجَآءَ بِقَلۡبٖ مُّنِيبٍ ﴿٣٣﴾ هەر کەس لە
خوای میهرەبان بترسێت و لە پەنهاندا خۆی لە گوناه بپارێزێت و بەدڵێکی بەئاگا و تەوبەکارەوە بۆ بارەگای خوا
بگەڕێتەوە... (جا بەو بەختەوەرانە دەوترێت): ٱدۡخُلُوهَا بِسَلَٰمٖۖ ذَٰلِكَ يَوۡمُ ٱلۡخُلُودِ ﴿٣٤﴾ بفەرموون بچنە ناو
بەهەشتەوە لەگەڵ ئاشتی و ئارامی وهێمنیدا، ئا ئەوە ئیتر ڕۆژی نەمرین و نەبڕاوەیە. لَهُم مَّا يَشَآءُونَ فِيهَا
وَلَدَيۡنَا مَزِيدٞ ﴿٣٥﴾ هەرچیش داوای دەکەن و حەزی لێ دەکەن بۆیان ئامادەیە تیایدا، زۆر لەوەش زیاترمان لایە
.وَكَمۡ أَهۡلَكۡنَا قَبۡلَهُم مِّن قَرۡنٍ هُمۡ أَشَدُّ مِنۡهُم بَطۡشٗا فَنَقَّبُواْ فِي ٱلۡبِلَٰدِ هَلۡ مِن مَّحِيصٍ ﴿٣٦﴾ خۆ ئێمە
چەندەها هۆزو نەتەوەی پێش ئەوانمان لەناو برد، کەئەوان لەمان بەدەسەڵاتترو بەتواناتر بوون... خۆ ئەوان
بەشارەکان و شوێنەوارەکاندا گەڕاوان و تێپەر بوون، ئایا هیچ دەربازبوونێک لەسزاکانیان بەدی کرد؟! إِنَّ فِي
ذَٰلِكَ لَذِكۡرَىٰ لِمَن كَانَ لَهُۥ قَلۡبٌ أَوۡ أَلۡقَى ٱلسَّمۡعَ وَهُوَ شَهِيدٞ ﴿٣٧﴾ بەڕاستی ئا لەو بەسەر هاتانەدا یادەوەری
هەیە بۆ کەسێک دڵێکی زیندووی هەنێت، یاخود گوێ بۆ قورئان ڕادێرێت، لە کاتێکدا ئامادەبێت بۆ
فەرمانبەرداریی و کردنی هەموو کارێکی دروست.. وَلَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ وَمَا بَيۡنَهُمَا فِي سِتَّةِ
أَيَّامٖ وَمَا مَسَّنَا مِن لُّغُوبٖ ﴿٣٨﴾ بەڕاستی ئێمە ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی لە نێوانیاندا هەیە بەشەش ڕۆژ
دروستمان کردوون، هیچ ماندویەتیەکیش ڕوی تێ نەکردین.. فَٱصۡبِرۡ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ قَبۡلَ
طُلُوعِ ٱلشَّمۡسِ وَقَبۡلَ ٱلۡغُرُوبِ ﴿٣٩﴾ جا تۆ ئەی پێغەمبەر (ﷺ) دان بەخۆتا بگرە لە بەرامبەر ئەو هەموو
ناحەقی و نادروستیانەوە کە دەیڵێن و دیتە ڕێت، (بۆ بەرگەگرتنی ئەو گیروگرفتانەی کە بۆت پێش دەهێنن)،
پێش خۆر هەڵاتن و پێش ئاوابوونی تەسبیحات و سوپاس و ستایشی پەروەردیگارت بکە. وَمِنَ ٱلَّيۡلِ
فَسَبِّحۡهُ وَأَدۡبَٰرَ ٱلسُّجُودِ ﴿٤٠﴾ لە شەوگاریشدا تەسبیحات و ستایشی خوا بکە، هەروەها لە دوای نوێژەکانیش.
وَٱسۡتَمِعۡ يَوۡمَ يُنَادِ ٱلۡمُنَادِ مِن مَّكَانٖ قَرِيبٖ ﴿٤١﴾ گوێش بەچاکی ڕابگرە!! ڕۆژێک دێت بانگ وێژێک بانگ
دەکات لە شوێنێکی نزیکەوە...يَوۡمَ يَسۡمَعُونَ ٱلصَّيۡحَةَ بِٱلۡحَقِّۚ ذَٰلِكَ يَوۡمُ ٱلۡخُرُوجِ ﴿٤٢﴾ ئەو ڕۆژە دەنگێکی زۆر
بەرز و سامناک بەڕاستیی دەبیستن، دیارە کە ئەوە ڕۆژی هاتنەدەرەوەیە لە توێی خاکدا. إِنَّا نَحۡنُ نُحۡيِۦ
وَنُمِيتُ وَإِلَيۡنَا ٱلۡمَصِيرُ ﴿٤٣﴾ بەڕاستی هەر ئێمە ژیان دەبەخشین و دەشیان مرێنین، گەڕانەوەش هەر بۆ لای
ئێمەیە.. يَوۡمَ تَشَقَّقُ ٱلۡأَرۡضُ عَنۡهُمۡ سِرَاعٗاۚ ذَٰلِكَ حَشۡرٌ عَلَيۡنَا يَسِيرٞ ﴿٤٤﴾ ڕۆژێک دێت زەوی لە ئاستی ئەوان
شەق دەبات و خەڵکی لە گۆڕەکانیان بەگورجی دێنە دەرەوە.... ئا ئەوەکۆ کردنەوەیەکە لای ئێمە کارێکی زۆر

ئاسانە (بۆ لێ پرسینەوە). نَّحۡنُ أَعۡلَمُ بِمَا يَقُولُونَۖ وَمَآ أَنتَ عَلَيۡهِم بِجَبَّارٖۖ فَذَكِّرۡ بِٱلۡقُرۡءَانِ مَن يَخَافُ وَعِيدِ ﴿٤٥﴾ ئەی محمد (ﷺ) ئێمە چاک ئاگادارین بەوەی کە دەیڵێن و چۆن دژایەتی ئەم ڕاستی یە دەکەن!... خۆ تۆ زۆردارنیت بەسەریانەوە تا باوەڕیان بەسەردا بسەپێنیت.. کەواتە تۆ تەنها ئەوەت لەسەرە کە بەقورئان یاداوەریي ئەو کەسانەبکەیت کە لە هەڕەشەکانی ئێمە دەترسن.